

III. POVZETEK PRIHODKOV IN ODHODKOV SKUPNOSTI SAMOPRISPEVKA III

1. Prihodki

V obdobju od 1. 1. 1982 do 30. 6. 1984 so občani Ljubljane prispevali za uresničevanje enotnega programa:

	mio din
S plačevanjem samoprispevka	1.706.979
Samoupravna stanovanjska skupnost Ljubljana	27.950
Kulturna skupnost Slovenije	38.212
SPIZ	32.700
Drugi dohodki (razširjeni programi s soudeležbo občin, obresti na avanse)	184.782
	1.990.623

2. Odhodki

V navedenem obdobju je bilo za izvajanje programa gradenj porabljenih skupaj 1.807.607

	mio din
Od tega za:	
VVO objekte	487.556
OŠ	568.954
Zdravstvene objekte	517.068
Druge objekte	234.029
	1.807.607

Stanje žiro računa Skupnosti samoprispevka III na dan 30. 6. 1984 je bilo 183.016 mio din.

Problematika

Skupnost samoprispevka II se je pri izvajanju enotnega programa Ljubljane sooča predvsem s problemom izpada sredstev, ki bi jih morale zagotoviti občinske zdravstvene skupnosti v višini 851.500 mio din. Kljub temu je bila »po načelu dobrega gospodarjenja« žele izvedena izgradnja zdravstvenega doma v Medvodah, zgrajeni pa bosta tudi zdravstvena postaja Škofljica in Velike Lašče, kjer gre v obeh primerih za manjše investicijske vrednosti.

Glede na izpad soudeležbe občinskih zdravstvenih skupnosti se v kasnejšem obdobju prestavlja začetek izgradnje zdravstvenega doma v občini Bežigrad in v občini Moste. Skupnost samoprispevka III in njene strokovne službe pospešeno izvajajo priprave na izgradnjo porodnišnice, ki predstavlja v enotnem programu Ljubljane osrednji in največji objekt skupnega pomena z najvišjo investicijsko vrednostjo v višini 1.150 mio din.

Zaključek

Iz informacije je razvidno, da se uresničevanje enotnega programa gradenj objektov iz III. samoprispevka izvaja pospešeno, pri čemer je potrebno izpostaviti dejstvo, da so se vse do sedaj oddajala dela izvajalcem v okviru fiksnih cen in »na ključ« v cilju čim bolj racionalne uporabe solidarnostno zbranih finančnih sredstev, ki jih prispevajo občani Ljubljane s plačevanjem samoprispevka.

Sam pitek uresničevanja posameznih gradenj je bil oziroma se izvaja v okviru pogodbenih rokov, čeprav so bili izvajalci del, zlasti pri izvajanju začetnih faz gradenj (izkopi temeljev idr.) in pri zunanjih ureditvah v razdobju januar — oktober 1984, soočeni z izjemno težkimi vremenskimi pogoji.

Na dokončno uresničitev programa tretjega samoprispevka bi lahko negativno vplival le bistveno večji razkorak med natečenimi sredstvi iz samoprispevka in inflacijo, ki je bila prisotna sicer tudi že v obdobju od leta 1982, vendar še ni ogrozila načrtovane dinamike izvajanih gradenj, ker se je dotok sredstev iz samoprispevka letno povečeval za okoli 28% nad načrtovanim prilivom solidarnostno zbranih sredstev občanov in delovnih ljudi Ljubljane.

Informacijo pripravil:
Predsednik komiteja za družbene dejavnosti
Vladimir Košir, I. r.

Osnutek

Na podlagi 5. člena zakona o republiških blagovnih rezervah (Uradni list SRS, št. 19/76, 15/83 in 19/83) in v skladu z družbenim dogovorom o posebnih blagovnih rezervah osnovnih živil in neživilskih proizvodov v ljubljanskih občinah z dne 27. oktobra 1978 ter na podlagi 190. člena statuta občine Ljubljana-Šiška (Uradni list SRS, št. 2/78, 31/81 in 8/82) je skupščina občine Ljubljana-Šiška na ... seji zбора združenega dela, dne ... in na ... seji zбора krajevnih skupnosti, dne ... sprejela

ODLOK

o zagotavljanju sredstev za občinske blagovne rezerve v letu 1985

1. člen

V občini Ljubljana-Šiška se s tem odlokom uvaja poseben prispevek iz osebnega dohodka delavcev v letu 1985, in sicer po stopnji 0,20% za zagotovitev dela potrebnih sredstev za izvajanje programa občinskih blagovnih rezerv v letu 1985.

2. člen

Sredstva iz prejšnjega člena se v skladu s programom občinskih blagovnih rezerv za leto 1985 usmerjajo za oblikovanje občinskih blagovnih rezerv, namenjenih:

- za osnovno preskrbo občanov in organizacij združenega dela v primeru vojne in naravnih nesreč večjega obsega,
- za intervencije, s katerimi se preprečujejo in odpravljajo večje motnje na trgu blaga osnovne preskrbe občanov.

3. člen

Sredstva iz 1. člena tega odloka se zbirajo na žiro računu sredstev blagovnih rezerv pri mestu Ljubljana. Ta sredstva se uporabljajo za nabavljanje blaga za stalne blagovne rezerve ljubljanskih občin, obnavljanje teh rezerv, zagotavljanje skladiščnih prostorov za potrebe teh rezerv, kritje manipulativnih stroškov, stroškov investicijskega in tekočega vzdrževanja skupnih stalnih blagovnih rezerv ter kritje dela stroškov za tržne blagovne rezerve občin mesta Ljubljane.

Namensko uporabo teh sredstev spremlja izvršni svet skupščine mesta Ljubljane.

4. člen

Osnova za obračunavanje in plačevanje prispevka iz 1. člena tega odloka je osebni dohodek, namenjen za zadovoljevanje delavčevih osebnih potreb, skupnih potreb ter splošnih družbenih potreb.

Prispevek iz 1. člena tega odloka se obračunava in plačuje na način, kot je z zakonom o obračunavanju in plačevanju prispevka za zadovoljevanje skupnih potreb na področju družbenih dejavnosti (Uradni list SRS, št. 33/80 in 23/83) določeno za obračunavanje in plačevanje prispevkov iz osebnega dohodka za družbene dejavnosti.

5. člen

Ta odlok začne veljati osmi dan po objavi v Uradnem listu SRS. Uporablja pa se od 1. januarja 1985 dalje.

Številka ...

Datum: ...

Predsednica
skupščine občine Ljubljana-Šiška
Anka Tomiņšek, I. r.

Obrazložitev:

Na podlagi 5. člena zakona o republiških rezervah oblikuje občina za kritje potreb po blagu osnovne preskrbe v primeru izrednih razmer občinske blagovne rezerve. Z družbenim dogovorom o posebnih blagovnih rezervah osnovnih živil in neživilskih proizvodov v ljubljanskih občinah so se občine odločile, da se ta sredstva v Ljubljani oblikujejo in uporabljajo skupaj.

V mesecu marcu 1984 so občine mesta Ljubljane s sprejetjem odlokov o zagotavljanju sredstev za občinske blagovne rezerve za leto 1984 uvedle vir za financiranje potreb blagovnih rezerv, in sicer poseben prispevek iz osebnega dohodka delavcev po stopnji 0,20%. Pričakovalo se je, da bodo že do konca leta 1984 sprejeti predpisi (zakon in medrepubliški dogovor), ki bodo na zveznem in republiškem nivoju določili obliko organiziranosti in način financiranja blagovnih rezerv. Zato so bili sprejeti odloki le za leto 1984. Glede na to, da ti predpisi še niso sprejeti, sredstva za blagovne rezerve pa so nam za realizacijo programov tudi v letu 1985 nujno potrebna, predlagamo sprejem od-

loka o zagotavljanju sredstev za občinske blagovne rezerve v letu 1985 v skoraj enakem besedilu in z enako stopnjo posebnega prispevka. V tretjem členu smo poenostavili način zbiranja teh sredstev, tako, da jih bo služba družbenega knjigovodstva neposredno usmerjala na žiro račun blagovnih rezerv mesta Ljubljane. Tako bomo zadržali kontinuiteto pobiranja tega prispevka.

S predlaganim odlokom bo omogočeno financiranje programa, ki je določen s srednjeročnim programom blagovnih rezerv in so ga sprejeli IS skupščin občin in mesta Ljubljane v soglasju s sveti za ljudsko obrambo, varnost in družbeno samozaščito skupščin občin in mesta Ljubljane v skladu z republiški in zvezni akti s področja blagovnih rezerv. Ti akti določajo stalni minimalni obseg blagovnih rezerv po posameznih letih in strukturo teh rezerv. Akti in programi so sestavni del aktov o obrambnih pripravah, zato je treba upoštevati, da so blagovne rezerve, ki se bodo oblikovale s pomočjo sredstev, zbranih po tem odloku, pomembna sestavina obrambnih priprav. Razen tega pa so pomembne za odpravljanje in preprečevanje motenj na trgu blaga osnovne preskrbe občanov, kar se je najbolj pokazalo v kriznih obdobjih v preteklih letih, saj so prav blagovne rezerve v mejah možnosti zagotavljale zadovoljivo oskrbo občanov.

Po oceni bomo zbrali v letu 1985 s posebnim prispevkom za blagovne rezerve po stopnji 0,20% iz osebnega dohodka delavcev 190,5 milijona dinarjev.

Ker zadržujemo stopnjo prispevka v enaki višini, kot v letu 1984, se obremenitev osebnega dohodka zaradi podaljšanja plačevanja tega prispevka v letu 1985 ne bo spremenila.

Izvršni svet je obravnaval osnutek odloka na svoji 137. seji dne 29. 10. 1984 in sprejel naslednji sklep:

Izvršni svet določa osnutek odloka o zagotavljanju sredstev za občinske blagovne rezerve v letu 1985 ter ga posreduje skupščini v obravnavo in sprejem.

Ljubljana, 29. 10. 1984

Izvršni svet

ANALIZA o uresničevanju svobodne menjave dela v družbenih dejavnostih

UVOD

Temeljni namen analize je — prispevati k ugotavljanju in zmanjševanju stvarnih ovir, zaradi katerih se svobodna menjava dela še ni uveljavila v polni meri kot dohodkovni odnos, ki ga je sistemsko opredelil zakon o skupnih osnovah svobodne menjave dela.

V ta namen so v gradivu povzete ugotovitve, ki jih vključuje Analiza o uresničevanju svobodne menjave dela v družbenih dejavnostih v SR Sloveniji (Poročevalec skupščine SRS, številka 30/84).

I. Povzetek nekaterih ključnih problemov iz prakse svobodne menjave dela v družbenih dejavnostih

— Pri pripravi planskih aktov, zlasti samoupravnih sporazumov o temeljih planov samoupravnih interesnih skupnosti sodelujejo delavci uporabnikov in izvajalcev. Praksa pa je pokazala, da zelo razvejanega predpisanega postopka skoraj nikjer ni bilo mogoče v celoti izpeljati, zlasti še ne ločenega opredeljevanja uporabnikov in izvajalcev o elementih za samoupravno sporazumevanje ter soočanje elementov plana vseh samoupravnih interesnih skupnosti v vsaki temeljni organizaciji.

— Tako ravnanje je v mnogočem omajalo s samoupravnimi sporazumi o temeljih planov dogovorjena merila vrednotenja dela in valorizacije povračil oziroma cen storitev. To pa so bistveni elementi sporazumevanja o pogojih svobodne menjave dela, zato se je v javnosti oblikovalo zelo razširjeno mnenje, da se svobodna menjava dela sploh ne uresničuje in da v teh razmerah zanjo ni možnosti. Neselektivni omejitveni ukrepi, zlasti nekateri zvezni, so le še potrjevali tako prepričanje.

— Kljub spremembam dohodkovnih možnosti ni bilo večjih sprememb v strukturi skupne porabe in drugačnih opredelitev prednosti. Bolj ali manj linearno so se zmanjševala sredstva za vse dejavnosti. Značilno je, da niti izvajalci niti uporabniki niso pristajali na pomembnejše zmanjševanje programov, zaostajale so predvsem cene storitev. Doseženi učinki sicer kažejo, da so v dejavnostih bile in verjetno tudi še vedno so rezerve, vendar pa te niso mogle pokriti vsega izpada dohodka zaradi zaostajanja povračil oziroma cen storitev.

— V večini družbenih dejavnosti še ni dovolj razmejen tisti del programa, ki je neobhoden za uresničevanje ustavnih in zakonskih pravic občanov, ali pa zaradi svoje narave terja dolgoročno stabilnost in kontinuiteto, od tistega dela programa, ki ga je mogoče prilagajati spremenjenim dohodkovnim razmeram («razširjeni» program). Kadar je zagotovljen program določen, pa je po obsegu in po standardih pogosto tako opredeljen, da so za njegovo uresničitev potrebna skoraj vsa ali vsaj velika večina razporejenih sredstev.

— Po 9. členu zakona o skupnih osnovah svobodne menjave dela udeležencev v SMD se vrednotijo rezultati dela izvajalcev po količini in kakovosti opravljenega dela, gospodarjenja z minulim delom ter njihovem prispevku k zadovoljevanju osebnih in skupnih potreb in interesov uporabnikov, k ustvarjanju nove vrednosti v materialni proizvodnji, k večanju produktivnosti družbenega dela in k razvoju družbe v celoti. **V praksi se vrednotenje praviloma omejuje le na količino in zahtevnost dela;** v posameznih aktih skupnosti se sicer omenja kot merilo tudi kakovost dela, vendar tega v praksi navadno ne upoštevajo. Vsa druga merila, ki jih navaja zakon, v praksi niso konkretizirana in se ne uporabljajo.

— Samoupravne interesne skupnosti s samoupravnimi sporazumi o svobodni menjavi dela v praksi niso zagotovile učinkovitejšega nadzora nad opravljanjem storitev, kar je pa po zakonu nujna sestavina sporazumov o svobodni menjavi dela. Tudi v tistih primerih, ko nekatere oblike nadzora nad kakovostjo storitev opravljajo upravni organi (inšpekcije, pedagoška služba in podobno), praviloma niso uveljavljene sankcije. Prav tako pa v praksi ni omogočeno, da bi izvajalci za nadpovprečno kakovost storitev dobili materialno spodbudo.

II. Urejanje medsebojnih odnosov pri uresničevanju svobodne menjave dela

— **Kot predmet svobodne menjave dela so se skoraj v celoti uveljavile storitve oziroma programi storitev v skladu s 7. členom zakona o skupnih osnovah svobodne menjave dela.** Programi storitev se opredeljujejo s samoupravnimi sporazumi, z letnimi planskimi akti pa se določajo planske naloge v določenem letu ter višina potrebnih sredstev.

S samoupravnimi sporazumi se določajo tudi normativi in standardi za opravljanje storitev in njihovo ovrednotenje.

Uvajanje standardov in normativov v posameznih dejavnostih spremljajo tudi številni ugovori in pomisleki, kot na primer:

— vrednotenje storitev na podlagi normativov in povprečnih cen povzroča povprečnost pri izvajalcih, individualni programi posameznih izvajalcev in njihove kakovosti se ne morejo uveljaviti, izvajalcev ne spodbujajo za uvajanje novosti, dokler te ne prodrejo v enotne standarde in normative, v boljšem materialnem položaju so izvajalci, ki opravljajo storitve na spodnji meji še sprejemljivega.

— sorazmerno ugodno postavljeni standardi in normativi povzročajo višje cene storitev, kot jih ob omenjenih materialnih možnostih uporabniki lahko pokrivajo, zato se ob zaostrenih razmerah stihijsko rušijo standardi in neutemeljeno se zmanjšuje dohodek.

— usklajevanje dokaj raznoliko razvite in organizirane dejavnosti z normativi povzroča spremembe v dejavnostih, kar povzroča prevrednotenje, ogrožanje socialne varnosti delavcev posameznih izvajalcev, pa tudi spremembe pri načinu zadovoljevanja potreb uporabnikov, spremembe pri lokalni razporeditvi zmogljivosti in podobno.

— uporaba enotnih standardov in normativov v različnih razmerah povzroča, da so izvajalci v neenakopravnem položaju, zadržuje možne racionalizacije dejavnosti in nagrajevanje dosežkov nadpovprečne kakovosti.

Problematika oblikovanja povračil oziroma cen storitev

Ker je dohodek pri izvajalcih bistveno odvisen od višine dogovorjenega povračila oziroma cene, postaja oblikovanje povračil za storitve vse pomembnejše vprašanje **uresničevanja oz. neuresničevanja** svobodne menjave dela v družbenih dejavnostih.

Pri tem so v praksi prisotni zlasti naslednji problemi:

— zaostaja oblikovanje podrobneje opredeljenih normativov materialnih stroškov po vrstah in količinah potrebnih materialov, energije in storitev, ki bi lahko vplivali na racionalizacijo porabe in tvorili nesporno podlago za sprotno usklajevanje sredstev za materialne stroške z gibanjem tržnih cen.

— vrednotenje dela po vrsti in zahtevnosti ni usklajeno z gibanji v širši družbi glede na vrednotenje del enaki oziroma podobnih zahtevnosti na drugih področjih, zelo različna so tudi